

منشور حقوق بشر میرحسین موسوی

تاریخ انتشار: ۲۷ اردیبهشت ۱۳۸۸

تضمین حقوق بشر و آزادی یکی از آرمان‌های اصلی انقلاب مشروطه و انقلاب شکوهمند مردم ایران در سال ۱۳۵۷ بوده است. در طول تاریخ همواره مردمان صالح مُنادی حقوق بشر و آزادی بوده‌اند و سرآمد همه آن صالحان و پاکان که زندگی خود را وقف تضمین آزادی و کرامت بشر کرده‌اند، پیامبران، با قامتی افراشته و ندایی دلنشین و پرتنین، تأثیری ماندگار و فراگیر داشته‌اند. انقلاب مردم ایران که مرحله‌ای مهم از حرکت آزادی‌خواهانه‌ی ساکنان این مرز بوم کهن است از جمله‌ی حرکت‌هایی است که با اتکا به تعالیم معنوی دین راه خود را باز کرد و پیش رفت. حقوق بشر در ایران مضمون تازه‌ای نیست، اولین اعلامیه‌ی حقوق بشر را به کورش پادشاه نامدار ایرانی نسبت می‌دهند که در قرآن ذوالقرنین لقب گرفته است. منشور حقوق بشر کورش شهرت و اعتبار جهانی دارد. پس از آن، مضامین حقوق بشر که در متون دینی اسلام انعکاس داشت، ایرانیان را که از ظلم و استبداد ساسانیان به تنگ آمده بودند به خود جلب کرد و به تعالیم اسلام دل سپردند.

ایران معاصر ضمن اینکه با مضامین حقوق بشر به لحاظ تاریخ خود و هم به لحاظ آموزه‌های اسلامی آشناست، منشور ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر، میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی را نیز رسماً پذیرفته است. انقلاب مردم ایران نه تنها موازین حقوق بشری بین‌المللی را هرگز مردود نمی‌دانست، استقرار و تضمین آن موازین را به عنوان یکی از مهم‌ترین دستاوردهای بشری و به عنوان حاصل خرد جمعی همه‌ی انسان‌ها در قالب شعار “آزادی” مورد تأکید قرار داد. اکثریت مردم به درستی باور داشتند که حقوق بشر، به همان مفهوم جهانی خود، به هیچ وجهی با خدا پرستی و پیروی از تعالیم معنوی اسلام تعارضی ندارد، به همین علت نیز به “جمهوری اسلامی” آری گفتند و در نتیجه، موازین حقوق بشری در کنار موازین اسلامی وارد قانون اساسی ایران شد تا “آزادی” در ایران در پناه “آموزه‌های معنوی اسلام” و در قالب “جمهوری اسلامی” بیش از هر جای دیگر دنیا مورد تضمین و حمایت قرار گیرد.

حقوق بشر در اسلام به عنوان حقوقی خدادادی شناخته می‌شود بنابراین هیچ فرمانروا، دولت، مجلس یا قدرتی نمی‌تواند به هیچ طریق حقوق بشر را که از سوی خداوند اعطا گردیده، محدود یا نقض کند و هیچ فردی نمی‌تواند از این حقوق چشم‌پوشی نماید. این عقیده در قرآن، در قالب کلمات ژرف و آسانی “و لقد کرّمنا بنی آدم” انعکاس یافته است. حق “حیات”، “آزادی”، “مالکیت”، “امنیت”، “حق پی‌جویی رشد و سعادت” و “حق ایستادگی در برابر ستم”، حقوق طبیعی و سلب ناشدنی افراد اند.

دولت وظیفه دارد از طریق ایجاد و گسترش نهادهای لازم، به نحوی سازمان یافته و مؤثر، این حقوق را مورد حمایت و تضمین قرار دهد. رئیس جمهور بر اساس سوگندی که یاد می‌کند، از جمله وظیفه دارد از آزادی و حرمت اشخاص و حقوق ملت حمایت کند، پاسخگو باشد و از خودکامگی بپرهیزد و قدرتی را که ملت به عنوان امانتی مقدس به او سپرده، همچون امینی پارسا و فداکار به کار برد. من بر این اساس و بنا بر اختیار و تمایل قلبی خود، پیشاپیش با مردم پیمان می‌بندم که چنانچه برای تصدی مقام خطیر ریاست جمهوری مورد اعتماد و حمایت اکثریت قرار گیرم:

استقرار حکومت قانون را به عنوان شرط لازم تحقق حقوق بشر و حقوق شهروندی، یکی از اهداف اصلی خود قرار دهم و اصلاحات حقوقی لازم را به عمل آورم تا قانون توسط همه مقامات و سازمان‌های حکومتی مورد رعایت قرار گیرد، از قانون استفاده ابزاری نشود و قانون براساس تفسیرهایی سازگار با موازین حقوق بشری به اجرا درآید. از طریق ایجاد نهادهای مناسب، شرایطی فراهم آورم تا قانون وسیله‌ای اعمال خشونت‌های ناروا و موهن قرار نگیرد، خشونت و بی‌عدالتی و تبعیض، قانونی نشود و موازین حقوق بشری و وجدان جمعی جامعه در کنار آموزه‌های معنوی اسلام در وضع مقررات و تهیهی لوایح مد نظر قرار گیرد.

حریم خصوصی افراد را محترم شمارم، آزادی بیان و اجتماعات را مورد حمایت قرار دهم، از طریق توسعه و تقویت جامعه‌ی مدنی و با برگزاری انتخابات رقابتی، آزاد و منصفانه و همچنین با حمایت از مطبوعات و رسانه‌های مستقل و با جلوگیری از سانسور، حق دسترسی آزاد به اطلاعات و حق مردم بر تعیین سرنوشت خویش و حق نظارت و مشارکت سیاسی را تضمین کنم.

امنیت تنها امنیت دولت نیست، امنیت انسانی است. امنیت را برای آحاد مردم برقرار سازم تا آزاد از ترس و رها از نیاز، تحت حمایت قانون زندگی و فعالیت کنند. در توسعه و تقویت شوراها بکوشم، در امور روستا خود را از روستایی داناتر ندانم و امور شهر را به مردم شهر واگذارم. حکمرانی محلی را تقویت کنم.

با اقلیت سیاسی و با رقبا و مخالفان خود منصفانه رفتار کنم و حقوق آنها را برای رقابت و یا مخالفت محترم شمارم. هیچ فردی را شهروند دست دوم تلقی نکنم. ممنوعیت اعمال هرگونه شکنجه اعم از روحی و بدنی را به اجرا در آورم. از حقوق زنان حمایت کنم و از تبعیض جنسیتی جلوگیری نمایم. فعالیت‌های مستقل دانشجویی و دانش‌آموزی را مورد حمایت قرار دهم.

با پی‌ریزی درست نظام اقتصادی، با ایجاد امنیت اقتصادی و با گسترش و تقویت بازار رقابتی، زمینه‌ی تأمین نیازهای اساسی: «غذا، مسکن، بهداشت و درمان، آموزش و پرورش و اشتغال» را فراهم آورم. با فساد اداری و مالی مبارزه کنم. ناتوانی و نیاز و آسیب‌پذیری هیچ شهروندی را وسیله‌ی سلطه‌گری و افزون طلبی سیاسی قرار ندهم. از سوء استفاده از اطلاعات اقتصادی و امکانات عمومی جلوگیری کنم. از استخدام کشوری و سازمان اداری

به‌عنوان وسیله‌ای برای جلب حمایت افراد و یا به‌عنوان پاداش و امتیاز برای طرفداران خود استفاده نکنم. امکانات عمومی را وسیله‌ی استمرار قدرت خود نسازم.

امنیت شغلی را برای آحاد مردم به‌ویژه برای هنرمندان، روزنامه‌نگاران، فعالان سیاسی، ورزشکاران، معلمان، اساتید دانشگاه و کارگران تأمین کنم. حمایت‌های تأمین اجتماعی را گسترش داده و تقویت کنم به نحوی که همه‌ی افراد مردم، به‌ویژه زنان، کودکان، روستائیان، کشاورزان، کارگران و سالمندان را به نحو مطلوب پوشش دهد. زمینه‌ی ابراز شادی در جامعه را فراهم کنم و برای تقویت و ارتقاء امید به زندگی و نشاط اجتماعی بکوشم و اخلاق حسنه را محفوظ دارم. به سنن ملی احترام گذارم و از آثار باستانی و میراث فرهنگی به نحو شایسته محافظت کنم. از حق بر آموزش حمایت کنم و در جهت حذف گزینش‌های عقیدتی و سیاسی ناروا اقدام نمایم. دانشجویان، معلمان و اساتید دانشگاه را آنچنان که در خور جایگاه بلند آنان است محترم شمارم.

از پدید آوردن‌گان آثار ادبی، هنری و علمی حمایت کنم، تا بدون ترس از تعقیب و مجازات‌های ناروا، خلاقیت‌های خود را پرورش و بروز دهند و آزادانه در زندگی فرهنگی جامعه شرکت جویند. حقوق اقوام را به رسمیت شناسم و بر اساس الگوی مدیریت غیر متمرکز، اقوام را در اداره‌ی امور خود سهم کنم. کرامت انسانی و حقوق شهروندی اقلیت‌های دینی و آزادی عقیده و وجدان را به رسمیت شناسم و تفتیش عقاید و سرزنش و عقاب افراد به دلیل مسائل اعتقادی را ناپسند شمارم و از آن جلوگیری کنم. برخورداری از محیط زیست سالم را حق بشر و از جمله‌ی حقوق شهروندی به شمار آورم، روند رو به گسترش تخریب محیط زیست را متوقف سازم و با جلب مشارکت عمومی از محیط زیست حفاظت کنم.

آگاهم که به ثمر رساندن این اهداف، با توجه به امکانات حقوقی و حقیقی موجود، کاری است بس دشوار، اما متعهدم در مقام اجرای اصول مندرج در فصل سوم قانون اساسی، سند چشم‌انداز و تعهدات حقوق بشری که ایران به موجب کنوانسیون‌های بین‌المللی پذیرفته است، با ایجاد معاونت حقوق بشر و حقوق شهروندی ریاست جمهوری، با احیای هیئت پیگیری و نظارت بر قانون اساسی، از طریق تعامل و همکاری سازنده با همه‌ی دولت‌ها و نهادهای بین‌المللی فعال در زمینه‌ی حقوق بشر، با تصویب و اجرای طرح ملی آموزش حقوق بشر و حقوق شهروندی، از طریق انتخاب وزرا و مدیران متخصص، شایسته و مدبر که به حقوق بشر و حقوق شهروندی متعهد باشند و با جلب همکاری سایر قوا، از حداکثر ظرفیت‌های موجود برای تحقق این اهداف و آرمان‌ها استفاده کنم و در عین حال ظرفیت‌های فعلی را تا حد ممکن افزایش دهم.

صادق باشم و شفاف عمل کنم، مشروعیت خود را در گرو اعتماد و حمایت مردم بدانم، مردم و به‌ویژه زنان و جوانان، سازمان‌های غیر دولتی، شوراها، سندیکاها، اتحادیه‌ها و اصناف و نهادهای مدنی را در تصمیم‌سازی‌ها و اداره و رهبری کشور دخالت دهم، حقوق اقلیت و حق مخالفت را محترم شمارم و زمینه‌ی گفت‌وگوهای عقلانی-

انتقادی درباره‌ی مصالح عمومی را فراهم آورم، بکوشم تا دست‌آوردهای فرهنگ ایران و تعالیم معنوی اسلام در حمایت از کرامت بشر، جایگاه جهانی خود را بیابد و به محافل، اعلامیه‌ها و میثاق‌های بین‌المللی راه یابد، برای گسترش فرهنگ تفاهم و روح بردباری و برای زدودن خشونت، به‌ویژه خشونت‌های عقیدتی و سیاسی سازمان یافته، تلاش کنم و با توکل به خدا و با تکیه بر مردم برای ساختن ایرانی آزاد و آباد بکوشم و نسبت به عهد خود، در برابر خدا و مردم، مسئول و پاسخگو باشم که به گفته‌ی پیشوایم حضرت علی (ع) «خدا هر جباری را خوار کند و هر خودکامه‌ای را پست و بی‌مقدار سازد.»